

V to številko je uredništvo prvič uvrstilo novo zelo zanimivo rubriko z okvirnim naslovom »Okrogli sto Priloga« s ciljem, da o določenih aktualnih temah in problemih oziroma izdajah pomembnih knjižnih novosti izrazi večje število strokovnjakov svoje mnenje. Za začetek so izbrali knjigo Pera Morače: »Jugoslavija 1941«, o kateri je sedemnajst piscev prispevalo svoje mnenje in dopolnila, ki jih je sam avtor povzel kot nekakšen zaključek razprave. Za naslednjo »okroglo mizo« je uredništvo predlagalo temo: »O možnosti jedne istorije socializma« na osnovi obnovljene in razširjene izdaje Vranickijeve: »Zgodovine marksizma«.

Nanjo se vsaj delno navezuje krajši teoretični članek Branka Petranoviča: »O predhodnoj sintezi 1941«, ki obravnava pomen sinteze v zgodovinopisju s posebnim poudarkom na pomen takega pristopa pri obravnavanju leta 1941 v Jugoslaviji in probleme, ki se pri tem pojavljajo.

Dobrin Minčev je pripravil bibliografijo o do konca leta 1972 v Bolgariji izdanih delih o življenju in delu Georgija Dimitrova pod naslovom: »Dela Georgi Dimitrova u Bugarskoj«. Tu najdemo poleg osnovnih bibliografskih podatkov še kratko vsebino posameznih del in vsaj pri nekaterih podatke o uporabljenem gradivu.

Dva krajša članka sta povezana s slovenskim zgodovinopisjem in sicer poročilo o 16. kongresu slovenskih zgodovinarjev (Momčilo Zečević) ter sedemdesetletnici Franceta Klopčiča posvečen članek z njegovim življenjepisom in bibliografijo pomembnejših del (Ivan Križnar).

Božidar Zakrajšek

Bjelogrić Dušan, Petindvajset let gospodarskega razvoja Jugoslavije. Teme izhodišč za deseti kongres ZKJ; 5. ČZP Komunist, Ljubljana 1974; strani 77. Prevedel Franček Šafar.

Delo na poljuden način obravnava ekonomski razvoj Jugoslavije v obdobju 1947—1972 v sledečih poglavjih:

Tempo gospodarske rasti, povečanje proizvodne zmogljivosti in strukture spremembe v gospodarstvu, spremembe v strukturi prebivalstva in zaposlenosti, povečanje življenjske ravni prebivalstva, regionalni razvoj.

V uvodu se je avtor posebej dotaknil zgodovinske dediščine in ekonomskega položaja pred drugo svetovno vojno, posledic vojne, obnove in priprav za socialistično graditev.

Vsebina je zanimiva ter aktualna in prav je, da pride tovrstna literatura med najširši krog bralcev.

Dosedanji avtorji, ki so pisali o tem problemu so ostali dostopni le ekonomistom, tako na primer v času med obema vojnama: Pešić Stevan, Stevanović Bogdan, Sirovatka Hinko, Džuričić, Lakatoš Joso. Po letu 1945 pa: Čobeljić Nikola, Štahan Josip, Perišin Ivo, Kukoleča Stevan, Šefer Berislav, Sirotković Jakov, Grličkov Aleksander, Vukmanović Svetozar-Tempo, Kidrić Boris, Stanovnik Janez, Pavlič Stane, Bajt Aleksander, Lah Tine.

Pisec omenjene publikacije Dušan Bjelogrić je direktor Ekonomskega instituta v Beogradu in avtor večjih razprav o jugoslovanskem gospodarstvu.

Za svoje delo je uporabil študije Ekonomskega instituta FNRJ oz. Instituta ekonomskih nauka v Beogradu, Ekonomskega instituta v Zagrebu, Centra za istraživanje životnog standarda — ZIT v Beogradu.

Podatke je črpal tudi iz beograjske Statističke revije, Statističkog godišnjaka Jugoslavije, uporabil je publikacije Zveznega zavoda za statistiko (med drugimi tudi Materijalni i društveni razvoj SFRJ 1947—1972, 1973); navajal je dela Borisa Kidriča, Stevana Kukoleče in Berislava Šeferja.

To je poskus poljudne in dobre, četudi kratke informacije kje je bila Jugoslavija pred dvema desetletjema in pol, v kakšnem tempu je napredovala in kako daleč je prišla na poti materialne in socialne preobrazbe.

Tekst spremlja nekaj nazornih tabel in grafikonov, ki so večinoma vzeti iz publikacije Materijalni i društveni razvoj SFR Jugoslavije 1947—1972, SZS, 1973.

Ob tem bi bilo mogoče pripomniti le-to, da bi bralec rad izvedel tudi za delitev nacionalnega dohodka na splošno in skupno porabo, za delež, ki smo ga dajali za prosveto, kulturo, znanost itd.

Zupančič Beno, Delavci in kultura. Komunist, Ljubljana 1975; strani 149.

V jugoslovanskem prostoru je že nekaj časa močno prisotno vprašanje kulturne politike, o čemer pričajo tudi publikacije Aleksandra Bakočevića, Stevana Majstorovića, Vukašina Mičunovića, Žike Borisavljevića, Djoke Stojičića. Ratka Božovića, pa tudi najavljeno delo Borisa Majerja Kultura in delavski razred (1971—1972, 1976).

Zupančičevo študijo je omogočil Center za družbena raziskovanja pri predsedstvu CK Zveze komunistov Jugoslavije v okviru svojega raziskovalnega projekta »Ideološke orientacije v kulturnem življenju in njihovi izvori«. Študijo bi lahko delili na tri dele: 1. analiza naših najpomembnejših tovrstnih zapisov, raziskav in akcij, 2. povzetki in sklepi, 3. odgovori na diskusije v Centru za družbena raziskovanja pri predsedstvu CK ZKJ.

Beno Zupančič pa takole predstavlja svojo publikacijo: »Skoroda ni mogoče, da ne bi bili najrazličnejši pojavi v socialnih temeljih družbe in temu ustrezne politične težave v političnih organizacijah in vodstvih — vplivali tudi na kulturne dejavnosti in ustanove, na kulturno življenje ljudi, oziroma da ne bi bilo treba iskati nekaterih vzrokov za omenjene težave tudi v kulturnem življenju samem, še boljše — v kulturni politiki, kakršna je pač dejansko bila.« (str. 3) ... »zapiski ostanejo dejansko kulturno-politični zapiski, razmišljanja. Njih namen je veliko bolj opozoriti in spodbuditi kot ocenjevati ali celo dokončno vrednotiti.« (str. 5) So pa vsekakor širši kot pove sam naslov Delavci in kultura. Avtor se s to problematiko ukvarja že 15 let in prav lani je pri mariborski založbi Obzorja izšla njegova knjiga Za kulturno življenje. Temeljna vprašanja, ki ga vznemirjajo so: ali se omejevanje in zoževanje kulture na